

Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri

6

Muhasebe işlevlerinin yerine getirilmesi sırasında muhasebeden beklenenin elde edilmesi için serbestçe hareket edilemez, bağlı kalınması gereken ilkeler, standartlar ve bunların alt yapısını oluşturan temel kavramlar vardır.

İşletmenin mali nitelikli bilgileriyle ilgilenen kişi ve kurumlara muhasebe kavramları ile muhasebe ilkelerinin hangi bakımlardan yararlı olduğunu dikkatlice izleyiniz, sonraki çalışmalarınız sırasında özellikle işlemlerin nasıl kayıtlanacağını öğrenirken, bu ünitedeki bilgilerle ilgi kurmaya çalışırsanız öğrendikleriniz kalıcı olacaktır.

Amaçlarımız

Bu üniteyi okuduktan sonra;

1. Muhasebe uygulamalarının dayanağını oluşturan temel kavramlar nelerdir ve neyi ifade ederler?
2. Çeşitli kesimlere bilgi üreten ve işletmenin varlıkları, sermayesi ve borçları üzerinde değişimler yaratan işlemlerin izlenmesine ve kontrolüne olanak sağlayan genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri nelerdir ve her biri ne için kullanılır? konularında gerekli bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.

MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI

Muhasebe uygulamalarının dayanağını oluşturan Temel Kavramlar nelerdir ve neyi ifade ederler?

Bilindiği gibi muhasebenin temel ve nihai amacı, ilgili taraflara kararlarında kullanabilecekleri bilgileri sunmaktır. Yöneticilerin aldıkları kararlar ve bu kararları uygulamaları ile işletmenin ulaştığı finansal duruma, sonuca ve sonucu oluşturan olaylara ait bilgiler muhasebe tarafından üretilir. İlgili tarafların kararlarında kullanabilecekleri bilgilerin temelini de muhasebe tarafından üretilen bu bilgiler oluşturur.

Muhasebece üretilen ve yönetimin başarımının ne olduğunu gösteren bu bilgiler, aslında yöneticilerin kendi faaliyetlerinin sonucu olmakla beraber, aynı zamanda muhasebecinin uyguladığı farklı kayıtlama ve hesaplama yöntemlerinin, değerlendirme ölçülerinin de etkisi altındadır. Aynı başarımlar, farklı muhasebecilerin farklı görüş nedeniyle farklı kayıtlama, hesaplama yöntemlerini ve değerlendirme ölçülerini benimsemeleri sonucu farklı gösterilebilir.

Muhasebe uygulamalarına yol gösteren genel karar alma kurallarının, diğer bir deyişle genel kabul görmüş ilkelerin var olması yukarıda söz konusu edilen bu farkların en aza indirilmesini sağlar, ya da bu farkların nedenlerini açıklar. Bu kurallara genellikle "**Muhasebe İlkeleri**" denilmektedir. Muhasebe ilkeleri muhasebede, işletmenin ilgili taraflarının yararlarını dengeli şekilde göz önünde tutan, deneyimden ve mantıktan doğan, yararlılıkları genellikle kabul edildikten sonra ilke haline gelen çok sayıda ve değişik kurallardan oluştuğundan, bunlar için "genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri" ifadesi kullanılmaktadır.

Bu ilkelerin teorik dayanağını kavramlar oluşturur. Bu kavramlara "**Muhasebenin Temel Kavramları**" denilmektedir. Kavramlar bir muhasebe probleminin çözümü için uygulanacak ilke veya ilkelerin saptanmasında veya yeni ve değişen durumlar için gerekli olduğunda yeni ilkeler geliştirmede temel olacak görüşleri yansıtırlar ve gözlemleri düzene koymak ve anlayabilmek amacı ile insan düşüncesi sonucunda yaratılırlar; böylece bilgiler arasında ilgi kurulmasını sağlarlar.

Ayrıca muhasebe ilkeleri doğrultusunda muhasebe çalışmalarını belirleyen düzenlemeler olan ve çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından kullanılan "**Muhasebe Standartları**" vardır. Muhasebe standartları finansal bilgilerin gerçeğe uygun ve şeffaf olarak üretimine olanak sağladıkları gibi, muhasebe ve muhasebe mesleğine yeni boyutlar ve ufuklar getiren ve ülkemizin muhasebe uygulamalarının uluslararası kabulü için büyük öneme sahiptir.

Ülkemizde Muhasebe Standartlarının oluşturulması yenidir ve bu işlevi TÜRMOB bünyesindeki Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMU-DESK) üstlenmiş durumdadır.

Muhasebe ilkelerinin dayanağı olan ve muhasebe uygulamalarına yön veren aynı zamanda evrensel nitelikte olan muhasebenin temel kavramları aşağıda topluca verilmiştir:

1. Sosyal Sorumluluk Kavramı
2. Kişilik Kavramı
3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı
4. Dönemsellik Kavramı
5. Parayla Ölçme Kavramı

6. Tarihi Maliyet Esası Kavramı
7. İhtiyatlılık Kavramı
8. Tam Açıklama Kavramı
9. Tutarlılık Kavramı
10. Verilerin Güvenilir Olması Kavramı
11. Önemlilik Kavramı
12. Özün Önceliği Kavramı

Muhasebenin temel kavramları nelerdir? Bu kavramlar neye temel ve ne için temel oluştururlar?

SIRA SİZDE

Sosyal Sorumluluk Kavramı

Bir işletmenin nasıl yönetildiği ile ilgilenen, işletme sahipleri ve yöneticiler dışında daha birçok tarafın olduğunu biliyoruz. Maaşını yöneticiden alan bir muhasebeci mali nitelikli olayların kaydında söz konusu tarafları da kapsayan bir sorumluluk taşımalı mıdır?

DÜŞÜNELİM

Muhasebe, sadece yöneticilere gerekli bilgileri üretmekle kalmaz; değişik nedenlerle işletmenin mali durumu ve sonucu hakkında ilgili olan taraflara da bilgi vermek durumundadır. Yöneticiler dışındaki bu kimseler bilindiği gibi, işletme sahipleri, ortaklar, alacaklılar, devletin bazı kurumları (Vergi Dairesi, İstatistik Enstitüsü gibi), potansiyel yatırımcılar, işletmede çalışanlar (işgörenler) ve hatta toplumdur.

İlgili taraflardan bazıları, gereksinimlerini ortaya koymada daha etkin bir durumdadır. Örneğin yöneticiler, finansal tabloları hazırlayacak olan muhasebecilere iş veren, emir veren, ücreti saptayan kimselerdir. Borç para verecek kimseler, kendilerinden kredi istendiği zaman etkin durumdadırlar. Devlet ise gereksinimlerini kabul ettirmede yasaları kullanır. Bu güne kadar ülkemizde, muhasebeye sadece Maliyenin isteklerine cevap verecek bir araç olarak yaklaşmış olması sosyal sorumluluk kavramının pek dikkate alınmaması sonucudur. Fakat işgörenler ve toplum gibi diğer ilgililer gereksinimlerini etkin biçimde anlatmada fazla başarılı olamazlar. Oysa uygun bir muhasebenin gelişmesinde ilgili tarafların tümünün ağırlığı ve yararı olmalıdır. Bu da muhasebenin, ilgili tarafları yanılmayacak, onların gereksinimlerini karşılayacak tarafsız, doğru ve adil bilgiler vermesi ile olanaklıdır. Tarafsızlığın, gerçeğin ve adaletin daima temel olarak benimsenmesi "**Sosyal Sorumluluk Kavramı**" gereğidir.

Sosyal sorumluluk gözetilmediğinde, sözgelişi bazı işlemleri kayıtlara aksettirme zamanlarının taraflı seçimi ile kar, alacaklar, borçlar büyüklükleri ile oynamak mümkündür.

"Doğruluk Kavramı", "Hakkaniyet Kavramı" da denilmekte olan bu kavrama bağlı kalmanın şartlarından biri muhasebeye esas olan verilerin güvenilir olmasıdır. Dolayısıyla kavramın "Verilerin Güvenilir Olma Kavramı" ve ayrıca yine bir temel kavram olan "Tam Açıklama Kavramı" ile yakın ilgisi vardır.

Sosyal sorumluluk kavramı, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında, belli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılmasıdır.

Muhasebe işlevlerinin yerine getirilmesinde sosyal sorumluluğun temel alınması gerekli midir? Evet ise, neden gereklidir?

SIRA SİZDE

Kişilik Kavramı

DÜŞÜNELİM

Bilançoda bir eşitlik içinde varlık ve bu varlıkların kaynaklarının gösterilmesi bunların ait olduğu bir kişinin var olması gereğini anlatıyor mu? Bu kişi işletme sahibi mi yoksa işletme sahibinden ayrı bir kişi midir?

İşletmenin sahiplerinden ayrı, kendine ait bir kişiliği vardır.

Muhasebede, işletmenin sahiplerinden ayrı, kendine öz bir kişiliği olduğu varsayılır. Muhasebe kişiliği ile tüzel kişilik karıştırılmamalıdır. Bazı durumlarda çakışan bu terimler gerçekte farklı anlam taşırlar.

Muhasebede "kişilik" varlıkların üzerinde kontrole sahip olan, taahhütlere giren ve bunları yerine getiren, ekonomik faaliyeti yöneten ekonomik birim kişiliğidir. Böyle bir "kişi" kar amacı güden veya gütmeyen bir uğraşa sahip bir şahıs, adi bir ortaklık, bir şirket, bir işletmeler topluluğu hatta bir departman olabilir. Bir departmanın hukuki açıdan tüzel kişiliği olmamakla beraber, bir muhasebe kişisi olması olanaklıdır. Muhasebe kişiliğinin tanınması faaliyet alanının ve dolayısıyla finansal raporlara dahil edilecek hususların belirlenmesini sağlar.

Muhasebenin işlevlerini yerine getirmesindeki etkinlik alanını belirleyen ve sınırlayan kavram "Kişilik Kavramı" dır.

Kişilik kavramı, işletmenin tanımından çıkartılan işletmenin varlıklara (üretim faktörleri) sahip olması gerçeği ile birlikte ele alınınca çift taraflı muhasebe esasına (VARLIKLAR= SERMAYE + BORÇLAR) temel olur, diğer bir deyişle çift taraflı kayıt esasına olanak sağlar.

DİKKAT

Muhasebe kişiliği ile işletme kişiliği her zaman çakışmaz; kendi adına varlıklara sahip olan, borçlanabilen her ünite bir muhasebe kişisidir, bir holding, bir departman bir şube gibi.

SIRA SİZDE

Kişilik kavramı ile VARLIKLAR= SERMAYE + BORÇLAR eşitliği arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

İşletmenin Sürekliliği Kavramı

DÜŞÜNELİM

Bir işletmenin içinde bulunduğu ortamda yaşayabilmesi, benzer işletmelerle rekabet edebilmesi için geleceğe yönelik araştırma yapması gerekli midir? Araştırma ve geliştirme yapması o işletmenin işleyişinde bir sürekliliğin olacağını ifade eder mi?

İşletmelerin ömürleri genellikle sınırlı değildir. Bir işletmenin yaşamının, aksine bir kanıt olmadıkça sonsuz olduğu, sonsuz olmasa bile en azından mevcut planlarını, taahhütlerini ve kontratlarını yerine getirmeye yetecek kadar bir süre varlığını sürdüreceği varsayılır.

"**Süreklilik Kavramı**", muhasebe kişisinin (işletmenin, departmanın vs.) amaçlarını ve en azından mevcut taahhütlerini yerine getirmeye yetecek kadar uzun bir süre faaliyette bulunacağını varsayar. Bir görüşe göre taahhütler değişik zaman aralıklarında olduğundan, tüm mevcut taahhütleri gelecekte tamamlamak için geçen süre içerisinde yeni taahhütlerde bulunulacaktır. Bu da işletme yaşamının sınırlanmasına mani olacaktır.

Bu varsayım altında ekonomik yaşamın sürdürülebilmesi işletmenin uzun ömürlü varlıklar elde etmesini, uzun vadeli borçlar yüklenmesini, uzun vadeli planlar yapmasını, ileriye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunma-

İşletmenin yaşamı sonsuz kabul edilir.

sını, uzun süreli etkiye sahip reklam yapmasını gerektirir. Böylece bu varsayım, doğru analizlerin yapılabilmesi için, varlıkların ve borçların nasıl sınıflandırılacağı, etkisinin uzun süre için geçerli olduğu araştırma, geliştirme, reklam harcamalarının nasıl kaydedileceği ve değerlendirme ölçülerinin seçimi konusunda geçerli olacak ilkelere ışık tutar. Bu kavramın gerekliliğine ilişkin örnekler muhasebe öğretiminin ileri aşamalarında verilebilir.

Daha önceki ünitelerde analiz yapabilmek için varlıkları ve kaynakları oluşturan unsurları ortak niteliklerine göre gruplamak gerektiğini öğrendik. Bir işletmenin, faaliyetlerini bir dönemden uzun süreler için, sürdüreceği, diğer bir ifade ile uzun süreler yararlanacağı sahip olduğu bina ile bir dönem içinde satmak amacı ile sahip olduğu mal ya da kasasındaki para aynı nitelikte midir? Bu işletmenin sürekli olacağı değil de bir dönem içinde tasfiye olacağı varsayılmalı idi aynı varlıkların gruplandırılması önem taşıyor muydu?

SIRA SİZDE

Dönemsellik Kavramı

İşletmenin iyi yönetilmesinde, her bir işlevin (pazarlama, üretim, finans ve insan kaynakları) planlanması, başarılarının ölçülmesi, planlananla başarılarının karşılaştırılarak kontrolünün katkısı olabilir mi? İşletmenin faaliyetlerinin sürekliliği varsayımına karşın bu sayılanların başarılması için ne yapılmalıdır?

DÜŞÜNELİM

Muhasebenin tanımında yer alan, ilgili taraflara kararlarında kullanabilecekleri bilgi üretme fonksiyonunu yerine getirmesi için yöneticinin başarımlarını biçim ve gücünün bir sonucu olan mali durum ile sonuç (kar ve zarar) ve sonucu oluşturan unsurların belirlenebilmesi gerekir. İşletmenin salt sürekliliği varsayımına bağlı kalmak muhasebenin bu fonksiyonunu yerine getirmesini engeller. Bu nedenle sürekli ömre sahip olduğu varsayılan işletmenin yönetici tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerinin belirli aralarla kesildiği varsayılarak başarımlarının ne olduğunun saptanması gereği "**Dönemsellik Kavramı**"nın sonucudur.

Dönemsellik kavramı, gelir (hasılat) ve karların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması gerektiğini ifade eder.

Bu kavram gereğince işletmenin sınırsız kabul edilen ömrü, belli dönemlere bölünür ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanır. Örneğin yöneticinin belli bir döneme ait başarımlarının sonucunun ölçülebilmesi için sadece aynı döneme ait gelirle (hasılatla) giderlerin karşılaştırılması dönemsellik kavramının bir gereğidir.

Dönemsellik diye bir kavram temel alınmasaydı her yıl sonunda bilanço, gelir tablosu çıkarmak gerekir miydi ve muhasebenin analiz, yorum ve raporlamayı içeren ikinci işlevine gerek kalır mıydı?

SIRA SİZDE

Parayla Ölçme Kavramı

Muhasebenin tanımında gördüğümüz varlıklar ve kaynaklar üzerindeki değişmelerin "para ile ifade edilen nitelikteki" değişmeler olmasının nedeni ne olabilir?

DÜŞÜNELİM

Bu kavram varlıklarda ve kaynaklarda meydana gelen değişmelerin ortak bir ölçü olarak para birimiyle ölçülmesi gerektiğini ifade eder. Bu nedenle bu kavram "**Parayla Ölçme Kavramı**" olarak ifade edilmektedir.

Para aslında statik bir değere sahip değildir; paranın satın alma gücünde düşme veya yükselmeden bahsedilebilir. Bu bakımdan ölçme işlevini her zaman için

Parayla ölçme kavramı, işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder.

paranın hakkıyla yerine getireceği söylenemez. Bu açıdan kavramın para ile ölçme yerine "**Para ile ifade**" şeklinde isimlendirildiği de görülmektedir.

Bu kavram muhasebenin tanımından başlamak üzere tüm muhasebe süreci içinde etkilidir. Bilindiği gibi muhasebe, varlık ve kaynaklar üzerinde parayla ifade edilebilen değişikliklerle ilgilenir.

SIRA SİZDE

Parayla ölçme kavramı neyi ifade eder?

Tarihi Maliyet Kavramı

DÜŞÜNELİM

Bir malın satışında sonucun ne olduğunu araştırırken, satıştan elde edilen hasılat ile sattığımız malın maliyetini mi, yoksa o malın piyasa değeri değişmişse, örneğin artmışsa, piyasa değerini karşılaştırmayı uygun görürsünüz?

Varlıkların ve yükümlülüklerin muhasebe kayıtları ve mali tablolarda gösterilebilmesi için para ile ifade edilmesi gerektiğini belirtmiştik. Ancak para ile ifade edilecek büyüklüğün belirlenebilmesi için hangi değer esas alınacaktır? Bu değer elde etme maliyeti veya maliyet değeri olabileceği gibi, yerine koyma maliyeti, piyasa değeri gibi değerler de olabilir.

Günümüzde varlıkların ve yükümlülüklerin değerlemesinde maliyet değeri esas alınmaktadır. Finansal tabloları hazırlayanlar ve kullananlar, gelecekte olarak, tarihi maliyet kavramına bağlı olarak muhasebede ölçme ve raporlama için en yararlı esasın maliyet olduğunu kabul etmişlerdir. Çünkü;

1. Maliyet değeri belgelere dayandırılarak kolayca ve nesnel olarak elde edilebilir. Bu nedenlerle diğer değerlendirme yöntemlerine göre daha güvenilir olduğundan da bir üstünlüğe sahiptir.
2. Maliyet, bir tahmin veya yargı konusu değil kesin ve kanıtlanabilir bir değerdir. Bir kez belirlendikten sonra o varlık işletmenin varlıkları arasında kaldığı sürece maliyeti de sabit kalır. Kesinlik ve kanıtlanabilirlik özellikleri muhasebe verilerini kullananlar için oldukça önemlidir.
3. Süreklilik kavramı işletmenin hemen likide edilemeyeceğini benimsediğinden tasfiye değeri yerine varlıkların elde edilme maliyetleri üzerinden ele alınmasını gerektirir.

Dolayısıyla "tarihi maliyet kavramı", para ve alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan unsurlar hariç bütün aktifler ile gider kalemlerinin elde edilme (inkisap) maliyetleri ile muhasebeleştirilmelerinin gerekliliğini ifade eden bir kavram olmaktadır.

Para ve alacaklar dışındaki bütün varlıklar ve gider kalemleri elde edilme maliyetleri ile muhasebeleştirilir.

SIRA SİZDE

Tarihi maliyet kavramı neyi ifade eder? Bu kavramı haklı kılan gerekçeler nelerdir?

İhtiyatlılık Kavramı

DÜŞÜNELİM

İşletmeniz içinde bulunduğunuz yıl sonunda kar elde etmiş olsun. Ancak yıl sonunda sonuçlanma safhasında, fakat henüz sonuçlanmamış olan bir tazminat davanız olduğunu; bu davanın büyük olasılıkla aleyhinize sonuçlanacağını beklediğinizi varsayalım. Yıl sonunda elde ettiğiniz karın tamamını ortaklara dağıtırsanız, izleyen yılda dava kesinleştiğinde tazminatı ödemekte zorluk çekeceğinizi de biliyorsunuz.

Bu durumda, ileride ödeyeceğiniz tazminatı bu dönem zarar yazmak suretiyle karı saptamanız ve bu büyüklükteki karı dağıtmanız size nasıl bir fayda sağlar?

"İhtiyatlılık Kavramı", teknik anlamda, yakın olan en karanlık sonuçları ortaya çıkaran ölçü ve kayıtlama yönteminin seçilmesini ifade eder. Buna göre, kayıtlarda gelir tahminine yer verilmeyecek, fakat olası (muhtemel) zararlar hemen kayda alınacaktır. Bu kavram, işletmenin finansal durumu ile faaliyet sonuçlarını olduğundan fazla veya az göstermek için kullanılırsa, anlamını kaybeder. Bu açıdan ihtiyatlılık kavramında, ölçülü davranma, isabetli ve tarafsız tahminlerde bulunma esastır. Bu kavrama, "muhafazakarlık" ya da "tutuculuk" kavramı da denilmektedir.

İhtiyatlılık kavramı, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gereğini ifade eder.

İhtiyatlılık kavramı neyi ifade eder?

SIRA SİZDE

Tam Açıklama Kavramı

Dönem sonu bilançonuzda varlıklarınız arasında 100.000.000 lira değerinde malınız görülsün. Dönem sonu işlemleri bir gün içinde tamamlanmayacağı için 31.12 tarihini taşıyan bilançonuzu diyelim ki izleyen dönemde 20.01 .. tarihinde çıkardınız. Ancak malınızın önemli bir kısmı, 3/4 ü 08.01..... tarihinde yandı. Bilançoda görülen 100.000.000 lira değerindeki mal mevcudu bilgisi ilgili tarafları yanıltmaz mı? yanıltmayı önlemek için ne düşünürsünüz?

DÜŞÜNELİM

Muhasebenin, ilgili tarafların kararlarında kullanacakları bilgileri üretirken Sosyal Sorumluluk Kavramına bağlı kalacağı bilinmektedir. Bu kavramla yakın ilgisi olan "**Tam Açıklama Kavramı**" na göre muhasebe, kayıt sistemi içine dahil edemediği ancak ilgili taraflar için önem taşıyan bazı bilgileri Sosyal Sorumluluk Kavramının bir uzantısı olarak mali raporlarda parantez içinde veya dipnot olarak veya açıklama halinde vermek durumundadır. Varlıkların ipotekli veya sigortalı olup olmadıkları, ipotek dereceleri veya sigorta değerleri, bilanço hazırlıkları sırasında fakat bilanço tarihinden sonra meydana gelmiş büyük bir zarar (yangın, sel, vs.) veya dönem içinde yapılan fakat tamamlanmamış büyük değere sahip bir anlaşma (alınan bir sipariş gibi), ya da benimsenen ilke ve usullerdeki değişmeler ile yarattıkları farklar ile ilgililere açıklanmalıdır.

Tam açıklama kavramı, mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.

Tam açıklama kavramının mahiyeti nedir ve tam açıklama kavramına uymayan bir davranışla, yukarıda belirtilen durumları (eğer meydana gelmişse) ilgililere aktarmayı dikkate almamanın yaratacağı sonuçları açıklayınız.

SIRA SİZDE

Tutarlılık Kavramı

İleride göreceğimiz gibi bazı işlemlerin kaydında ve kayda esas olacak hesaplamalarda farklı yöntemler uygulanabilir. Örneğin, bir yöntemin uygulanması x giderlerinin 100 büyüklükte olduğunu gösterirken, diğer bir yöntemin uygulanması aynı giderlerin 90 büyüklükte olduğunu hesaplayabilir. Diyelim ki yıllar arası bir karşılaştırma yaptığınızda bu farklı yöntemlerin kullanılmış olmasının yarattığı farkı dikkate almazsanız vardığınız sonuç sağlıklı olur mu?

DÜŞÜNELİM

Başarımın değerlendirilmesinde "karşılaştırmanın" önemli rolü vardır. Muhasebe uygulamalarına esas olan muhasebe ilkelerinde, hesaplama ve kaydetme yöntemlerinde **Tutarlılık Kavramına** dikkat edilmediği takdirde değerlendirme sonucu ulaşılan yargının doğru olmaması doğaldır. Böyle bir kavram temel alınmadığı durumlarda kullanılan ilkelerde, yöntemlerde taraflı değişimler yaparak sonucu, bile-

Tutarlılık kavramı, benzer olay ve işlemlerde, kayıt düzenleri ile değerlendirme ölçülerinin değişmezliğini ve mali tablolarda biçim ve içerik yönünden tek düzeni öngörür.

rek değiştirmek olanaklı ve olasıdır. Örneğin, dönemsonu işlemleri sırasında duran varlıkta (bina, taşıt aracı gibi) bir dönemde meydana gelen yıpranma payının diğer bir ifadeyle amortismanın büyüklüğünün saptanması için çeşitli yöntemler vardır. Değişik yöntemlere göre hesaplanacak amortisman giderleri büyüklükleri farklı bulunur. Yıldan yıla farklı yöntemlerin kullanılması farklı sonuçların bulunması anlamına gelir ki, bu da sonucu etkileyecektir. Oysa bu fark gerçek bir fark değil, değişmezliğe uyulmaması sonucu ortaya çıkan bir farktır.

Temel görüş değişmezlik olmakla beraber gerektiğinde daha önce benimsenmiş olan ilkelerde, yöntemlerde değişme yapılabilir. Ancak bu durumda yapılan değişimin mali raporlarda neden olduğu farkın belirtilmesi gerekir.

SIRA SİZDE

Tutarlılık kavramı neyi ifade eder?

Verilerin Güvenilir Olması Kavramı

DÜŞÜNELİM

Muhasebenin tanımında geçen mali olaylarla ilgili bilgilerin toplanmasının (elde edilmesinin) o olayı tanımlayan belgelerle gerçekleşeceğini biliyoruz. Adı geçen belgelerin güvenilir olmamasının, diğer bir ifade ile güvenilir, objektif, doğru bilgileri taşıyamamasının doğuracağı sonucun mali tablolara etkisi ne olur?

Verilerin güvenilir olması kavramı, muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıyan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılmasını ifade eder.

Muhasebenin tanımında yer alan ve sonraki kayıtlara temel olan, diğer bir deyişle kayıtlara olanak sağlayan mali olaylar ile ilgili bilgi toplama, bu olayları kanıtlayan belgelerin ele geçirilmesini ifade eder. "Verilerin Güvenilir Olması Kavramı" bu belgelerin güvenilir olmasını ister. Bu gereklilik sosyal sorumluluk kavramının da istediği bir durumdur.

Bu kavram, bazı muhasebe ders kitaplarında "Objektif Belge Kavramı" ismi altında görülmektedir. Ancak işlemlerin objektif belgelerle kanıtlanması her an için olanaklı değildir. İşletmenin objektif belgelerle göstereceği alışları, satışları, giderleri yanında giderlerin veya maliyetlerin dönemler veya mamuller arasında dağıtılmasında olduğu gibi, objektif belgeleri olmayan dahili işlemleri de vardır. Bu işlemlerin kayda alınmasında yetkili şahısların ilgili olayları ve koşulları dikkate almalarından sonra kendi hüküm ve görüşlerinden doğan güvenilir tahmin ve kararları esas olur. Bu iki durumu da kapsadığı için "Objektif Belge Kavramı" ifadesi yerine "Verilerin Güvenilir Olması Kavramı" demek daha uygundur.

SIRA SİZDE

Yukarıda edindiğiniz bilgileri temel alarak gazete haberlerinde çokça rastladığımız sahte fatura olaylarının yaratabileceği sonuçları değerleyiniz.

Önemlilik Kavramı

DÜŞÜNELİM

Sizin için önemli olan bir hususun herkes için önemli olduğunu ileri sürebilir misiniz? Karar verirken karşılaştığınız, kararınızın konusu ile ilgili fakat sizin için önemsiz olan bir husus kararınızı değiştirir mi?

Muhasebe ve denetim literatüründe önemliliğin kesin tanımı yapılamamaktadır. Çünkü önemlilik, söz konusu olan herhangi bir problemin çözümünde o problem çevreleyen koşulların ışığı altında hüküm verilecek bir konudur. Bu bakımdan muhasebecinin önemli olanı önemli olmayandan ayırabilmesi için ancak genel bir tanım yapılabilir.

"Önemlilik Kavramı"na göre bir durum, bir olay veya unsurun, içinde bulunduğu zaman yönünden açıklanması veya bir yöntem olarak kullanılması hükümü(yargıyı) değiştirecekse veya hükümde bir fark yaratacaksa o durum, o olay veya unsur önemlidir.

Yatırım ve diğer kararlar için ilgili olan finansal bilgiler genellikle önemli derecede detaylı olarak (özellikle bilgisayar ve diğer iletişim araçlarının geniş kullanımı ile) hazırlanabilir. Çok fazla bilgi tıpkı çok az bilgi gibi yanıltıcı olabilir. Eğer çok fazla bilgi gösterilirse, ilgili hususlar gömülür ve mali tablo okuyucusu kararlarını yetersiz bilgilere dayandırmış olur.

Muhasebecinin finansal raporlamadaki sorumluluklarından biri bu bilgi yığını, raporları kullanacaklar için anlamlı hale getirecek şekilde özetlemektir. Böylece önemlilik, nelerin açıklanacağı üzerine bir sınırlamadır. Bir bakıma önemlilik, belirli kullanıcıların büyük detay yığınının yararlanma olanaksızlığının ortaya çıkardığı bir zorunluluk olarak görülür.

Önemliliği etkileyen iki faktör vardır:

1. Bir unsurun rapordaki önemli sayısal büyüklüklere oranla hacmi (büyüklüğü),
2. Ele alınan unsurun yapısı.

Örneğin yangın sonucu meydana gelen 50.000.000 lira tutarlı bir zarar küçük bir işletme için önemli olabilir, fakat bu olay büyük bir işletmenin raporlarında özellikle belirtilecek önemde değildir. Buna rağmen bir işgörenin zimmetine geçirdiği 50.000.000 lira, olayın niteliği nedeni ile işletmelerin hemen hepsinde üzerinde durulacak önemdedir. Çeşitli alacak ve borçların incelenmesi sırasında göreceğimiz gibi, ilgili tarafların gereksinimleri için önemli anlamlar taşıyan alacak-borç çeşitleri kendi adlarına açılacak hesaplarda izlenirken, tekrarlamayan ya da küçük tutarlarda olan alacak ve borçlar için "Diğer Alacaklar" ve "Diğer Borçlar" hesapları açmak yeterli olur. Bu görüş diğer bilanço unsurlarına ait hesapların belirlenmesinde de geçerlidir.

Önemlilik kavramına göre, bir hesap kalemi veya mali bir olayın nisbi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeydeyse o olay önemlidir.

Önemlilik kavramının mahiyeti nedir? Mali bilgilerin açıklanmasında hangi açılardan önemi vardır?

SIRA SİZDE

Özün Önceliği Kavramı

Ailenizin uzun yıllardır kira ile oturduğu, belki de sizin içinde doğmuş olduğunuz evin mülkiyetinin size ait olmaması, içinde yaşamınızı sürdürdüğünüz o eve "yuvanız" olarak bakmanızı engeller mi?

DÜŞÜNELİM

"Özün Önceliği Kavramı" gereğince işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında onların biçimlerinden önce finansal özellikleri ve işletme için ifade ettiği gerçek göz önünde tutulur. Genel olarak işlemlerin biçimleriyle özleri arasında bir paralellik olmakla birlikte bazı durumlarda farklılıklar ortaya çıkarır. Böyle durumlarda özün önceliği esastır. Örneğin Finansal Kiralama (Leasing) ile elde edilen bir varlık için varlık olmanın şartı olan "mülkiyete sahip olma" söz konusu olmadığı halde o varlıktan gelecek yarar sağlama nedeni ile, diğer bir ifade ile özün öne geçmesi sonucu bu varlığı, kayıtlamada aktifler arasına katma mümkündür.

İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özleri esastır.

Özün önceliği kavramı neyi ifade eder?

SIRA SİZDE

ÜLKEMİZDE GENEL KABUL GÖRMÜŞ MUHASEBE İLKELERİ

Çeşitli kesimlere bilgi üreten ve işletmenin varlıkları, sermayesi ve borçları üzerinde değişimler yaratan işlemlerin izlenmesine ve kontrolüne olanak sağlayan genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri nelerdir ve herbiri ne için kullanılır?

Muhasebe uygulamasını oluşturan muhasebe usulleri, işlemleri ve teknikleri, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine dayanır. Bu ilkeler de daha önce ifade edildiği gibi, muhasebenin temel kavramlarına dayanmakta olup, hepsi birlikte bir bütün meydana getirirler.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile getirilen muhasebe usul ve esasları kapsamındaki "Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri"nin amacı; "Sermaye koyan veya sonradan kendilerine ait karı işletmede bırakan sahip ve hissedarlar ile alacaklıların işletmeye sağladıkları kaynaklar ve bunlarla elde edilen varlıkların, muhasebe kayıt, hesap ve tablolarında anlamlı bir şekilde tespit edilmesi ve gösterilmesi yoluyla, belirli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve ilgililer için gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır" şeklinde belirlenmiştir.

Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, temel mali tablolara paralel olarak, tebliğde aşağıdaki gibi iki ana gruba ayrılmaktadır:

1. Gelir Tablosu İlkeleri
2. Bilanço İlkeleri
 - a. Varlıklara İlişkin İlkeler
 - b. Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler
 - c. Öz Kaynaklara İlişkin İlkeler

SIRA SİZDE

Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri hangi tabloları hedef alarak, ne şekilde gruplandırılmaktadır?

Gelir Tablosu İlkeleri

Gelir tablosu ilkelerinin amacı: satışların, gelirlerin, satışlar maliyetinin, giderlerin, kar ve zararlara ait hesapların ve belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlamaktır.

Bütün satışlar, gelir ve karlar ile maliyet, gider ve zararlar brüt tutarları üzerinden gösterilirler ve hiçbir satış, gelir ve kar kalemi bir maliyet, gider ve zarar kalemi ile tamamen veya kısmen karşılaştırılmak suretiyle gelir tablosu kapsamından çıkarılamaz.

Bu amaç doğrultusunda benimsenen gelir tablosu ilkeleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar; gerçekleşmiş gibi veya gerçekleşenler gerçek tutarından fazla veya az gösterilmemelidir. Belli bir dönem veya dönemlerin, gerçeğe uygun faaliyet sonuçlarını göstermek için, dönem veya dönemlerin başında ve sonunda doğru hesap kesimi işlemleri yapılmalıdır.
2. Belli bir dönemin satışları ve gelirleri, bunları elde etmek için yapılan satışların, maliyeti ve giderleri ile karşılaştırılmalıdır. Belli bir dönem veya dönemlerin başında ve sonunda maliyet ve giderleri gerçeğe uygun olarak gösterebilmek için stoklarda, alacak ve borçlarda doğru hesap kesimi işlemleri yapılmalıdır.
3. Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıklar için uygun amortisman ve tükenme payı ayrılmalıdır.

Gelir tablosu ilkeleri satışların, gelirlerin, satışlar maliyetinin, giderlerin kar ve zararlara ait hesapların ve işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlar.

4. Maliyetler; maddi duran varlıklar, stoklar, onarım ve bakım ve diğer gider grupları arasında uygun bir şekilde dağıtılmalıdır. Bunlardan direkt olanları doğrudan doğruya, birden fazla faaliyeti ilgilendirenler zaman ve kullanma faktörü dikkate alınarak tahakkuk ettirilip, dağıtılmalıdır.
5. Arızı ve olağanüstü niteliğe sahip kar ve zararlar meydana geldikleri dönemde tahakkuk ettirilmeli, fakat normal faaliyet sonuçlarından ayrı olarak gösterilmelidir.
6. Bütün kar ve zararlardan, önceki dönemlerin mali tablolarında düzeltme yapılmasını gerektirecek büyüklük ve nitelikler dışında kalanlar, dönemin gelir tablosunda gösterilmelidir.
7. Karşılıklar, işletmenin karını keyfi bir şekilde azaltmak veya bir döneme ait karı diğer döneme aktarmak amacıyla kullanılmalıdır.
8. Dönem sonuçlarının tespiti ile ilgili olarak uygulana gelen değerlendirme esasları ve maliyet yöntemlerinde bir değişiklik yapıldığı takdirde, bu değişikliğin etkileri açıkça belirtilmelidir.
9. Bilanço tarihinde varolan ve sonucu belirsiz bir veya birkaç olayın gelecekte ortaya çıkıp çıkmamasına bağlı durumları ifade eden, şarta bağlı olaylardan kaynaklanan, makul bir şekilde gerçeğe yakın olarak tahmin edilebilen gider ve zararlar, tahakkuk ettirilerek gelir tablosuna yansıtılır. Şarta bağlı gelir ve karlar için ise gerçekleşme ihtimali yüksek de olsa herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz; dipnotlarda açıklama yapılır.

Gelir tablosu ilkelerinin amacı nedir? Hangi konuları ele almaktadır?

SIRA SİZDE

Bilanço İlkeleri

Bilanço ilkelerinin amacı; sermaye koyan veya sonradan kendilerine ait karı işletmede bırakan sahip ve hissedarlar ile alacaklıların işletmeye sağladıkları kaynaklar ve bunlarla elde edilen varlıkların muhasebe kayıt, hesap ve tablolarında anlamlı bir şekilde tespit edilmesi ve gösterilmesi yoluyla, belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve ilgililer için gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır.

Bilanço, varlıkların içinde bulunulan zamandaki değerini veya tasfiye halinde bunların satışından elde edilecek para tutarlarını yansıtan bir tablo değildir.

Bütün varlıklar, yabancı kaynaklar ve özkaynaklar bilançoda gayrisafi değerleri ile gösterilirler. Bu ilke, bilançonun net değer esasına göre düzenlenmesine bir engel oluşturmaz. Bu doğrultuda net değerle bilanço düzenlemesinin gereği olarak indirim kalemlerinin ilgili hesapların altında açıkça gösterilmesi esastır.

Bu amaç doğrultusunda benimsenen bilanço ilkeleri; varlıklar, yabancı kaynaklar ve özkaynaklar itibarıyla aşağıda belirtilmiştir.

Bilanço ilkeleri belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve ilgililer için gerçeğe uygun olarak yansıtılmasını sağlar.

Bilanço ilkelerinin amacı nedir? Hangi konuları ele almaktadır?

SIRA SİZDE

Varlıklara İlişkin İlkeler

Bu ilkeler varlıkların doğru bir şekilde kaydedilerek, işletmenin mali yapısının açıkça ortaya konulmasını amaçlar. Öyle ki:

1. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde paraya dönüşebilecek varlıkları, bilançoda dönen varlıklar grubu içinde gösterilir.
2. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde paraya dönüşmeyen, hizmetlerinden bir hesap döneminden daha uzun süre yararlanan uzun vadeli varlıkları, bilançoda duran varlıklar grubu içinde gösterilir. Dönem

Varlıklara ilişkin ilkeler, varlıkların doğru bir şekilde kaydedilmesini ve işletmenin mali yapısının açıkça ortaya konulmasını sağlar.

sonu bilanço gününde bu grupta yer alan hesaplardan vadeleri bir yılın altında kalanlar dönen varlıklar grubunda ilgili hesaplara aktarılırlar.

3. Bilançoda varlıkları, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleriyle gösterebilmek için, varlıklardaki değer düşüklüklerini göstererek karşılıkların ayrılması zorunludur.

Dönen varlıklar grubu içinde yer alan menkul kıymetler, alacaklar, stoklar ve diğer dönen varlıklar içindeki ilgili kalemler için yapılacak değerlendirme sonucu gerekli durumlarda uygun karşılıklar ayrılır. Bu ilke, duran varlıklar grubunda yer alan alacaklar, bağlı menkul kıymetler, iştirakler, bağlı ortaklıklar ve diğer duran varlıklardaki ilgili kalemler için de geçerlidir.

4. Gelecek dönemlere ait olarak önceden ödenen giderler ile cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde tahsil edilecek olan gelirler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.
5. Dönen ve duran varlıklar grubunda yer alan alacak senetlerini, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.
6. Bilançoda duran varlıklar grubunda yer alan maddi duran varlıklar ile maddi olmayan duran varlıkların maliyetini çeşitli dönem maliyetlerine yüklemek amacıyla, her dönem ayrılan amortismanların birikmiş tutarları ayrıca bilançoda gösterilmelidir.
7. Duran varlıklar grubu içinde yer alan özel tükenmeye tabi varlıkların maliyetini çeşitli dönem maliyetlerine yüklemek amacıyla, her dönem ayrılan tükenme paylarının birikmiş tutarları ayrıca bilançoda gösterilmelidir.
8. Bilançonun dönen ve duran varlıklar gruplarında yer alan alacaklar, menkul kıymetler, bağlı menkul kıymetler ve diğer ilgili hesaplardan ve yükümlülüklerden işletmenin sermaye ve yönetim bakımından ilişkili bulunduğu ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklıklara ait olan tutarlarının ayrı gösterilmesi temel ilkedir.
9. Tutarları kesinlikle saptanamayan alacaklar için herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz. Bu tür alacaklar bilanço dipnot veya eklerinde gösterirler.
10. Verilen rehin, ipotek ve bilanço kapsamında yer almayan diğer teminatların özellikleri ve kapsamları bilanço dipnot veya eklerinde açıkça belirtilmelidir. Bu ilke, alınan rehin, ipotek ve bilanço kapsamında yer almayan diğer teminatlar için de geçerlidir.

Ayrıca, işletme varlıkları ile ilgili toplam sigorta tutarlarının da bilanço dipnot veya eklerinde açıkça gösterilmesi gerekmektedir.

Varlıklara ilişkin ilkeler hangi varlıkları ele almaktadır?

Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler

Bu ilkeler işletmenin tüm yabancı kaynaklarının işletmenin mali yapısını gerçeğe uygun ve açıkça göstermek üzere kaydedilerek izlenmesini amaçlar. Öyle ki:

1. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçları, bilançoda kısa vadeli yabancı kaynaklar grubu içinde gösterilir.
2. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelmiş borçları, bilançoda uzun vadeli yabancı kaynaklar grubu içinde gösterilir. Dönem sonu bilanço gününde bu grupta yer alan hesaplardan vadeleri bir yılın altında kalanlar kısa vadeli yabancı kaynaklar grubundaki ilgili hesaplara aktarılırlar.
3. Tutarları kesinlikle saptanamayanları veya durumları tartışmalı olanları da içermek üzere, işletmenin bilinen ve tutarları uygun olarak tahmin edilebi-

Yabancı kaynaklara ilişkin ilkeler, işletmenin mali yapısını gerçeğe uygun ve açıkça göstermek için tüm yabancı kaynakların kaydedilmesi ve izlenmesini sağlar.

len bütün yabancı kaynakları kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda gösterilmelidir. İşletmenin bilinen, ancak tutarları uygun olarak tahmin edilemeyen durumları da bilançonun dipnotlarında açık olarak belirtilmelidir.

4. Gelecek dönemlere ait olarak önceden tahsil edilen hasılat ile cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde ödenecek olan giderler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.
5. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alan borç senetlerini bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.
6. Bilançonun kısa ve uzun vadeli x yabancı kaynaklar gruplarında yer alan borçlar, alınan avanslar ve diğer ilgili hesaplardan işletmenin sermaye ve yönetim bakımından ilgili bulunduğu ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklara ait olan tutarlarının ayrı gösterilmesi temel ilkedir.

Yabancı kaynaklara ilişkin ilkeler ne tür yabancı kaynakları ele almaktadır?

SIRA SİZDE

Öz Kaynaklara İlişkin İlkeler

İşletmeye sermaye konulması veya karların çeşitli yollarla işletmede bırakılmasıyla sağlanan öz kaynakların muhasebeleştirilmesindeki amaç öz kaynaklarda dönemden döneme oluşabilecek değişikliklerin kümülatif olarak gösterilmesinin sağlanmasıdır.

Öz kaynakların muhasebeleştirilmesine ilişkin genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1. İşletme sahip ve ortaklarının sahip veya ortak sıfatıyla işletme varlıkları üzerindeki hakları öz kaynaklar grubunu oluşturur. İşletmenin bilanço tarihindeki ödenmiş sermayesi ile işletme faaliyetleri sonucu oluşup, çeşitli adlar altında işletmede bırakılan karları ile dönem net karı (zararı) bilançoda özkaynaklar grubu içinde gösterilir.
2. İşletmenin ödenmiş sermayesi bilançonun kapsamı içinde tek bir kalem olarak gösterilir. Ancak, esas sermaye özellikleri farklı hisse gruplarına ayrılmış bulunuyorsa, esas sermaye hesapları her grubun haklarını, kar ve tasfiye paylarının dağıtımında sahip olabilecekleri özellikleri ve diğer önemli özellikleri yansıtabilecek biçimde bilançonun dipnotlarında gösterilmelidir.
3. İşletmenin hissedarları tarafından yatırılan sermayenin devam ettirilmesi gerekir. İşletmede herhangi bir zararın ortaya çıkması, herhangi bir nedenle özkaynaklarda meydana gelen azalmalar, hem dönemsel, hem de kümülatif olarak izlenmeli ve kaydedilmelidir.
4. Özkaynakların bilançoda net olarak gösterilmesi için geçmiş yıllar zararları ile dönem zararları, özkaynaklar grubunda indirim kalemleri olarak yer alır.
5. Özkaynaklar; ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıl karları (zararları) ve dönem net karı (zararı)ndan oluşur. Kar yedekleri yasal, statü ve olağanüstü yedekler ile yedek niteliğindeki karşılıklar, özel fonlar gibi işletme faaliyetleri sonucu elde edilen karların dağıtılmamış kısmını içerir. Sermaye yedekleri ise hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları, yeniden değerlendirme değer artışları gibi kalemlerden meydana gelir. Sermaye yedekleri, gelir unsuru olarak gelir tablosuna aktarılamaz.

Öz kaynaklara ilişkin ilkeler, öz kaynaklarda dönemden döneme meydana gelen değişikliklerin kümülatif olarak gösterilmesini sağlar.

Öz kaynaklara ilişkin ilkeler ne tür öz kaynakları ele almaktadır?

SIRA SİZDE

Özet

Muhasebe uygulamalarının dayanağını oluşturan Temel Kavramlar nelerdir ve neyi ifade ederler?

- Muhasebe bilgilerinin elde edilmesi ve açıklanması ile ilgili uygulamalarda, bu bilgilerle ilgilenen tarafların yararlarını dengeli şekilde göz önünde tutan, deneyim ve mantıktan doğan, yararlılıkları genellikle kabul edilen belli kurallara uyulur. Bu kurallar "genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri" adıyla bilinir. Bu ilkelerin teorik dayanağı "muhasebenin temel kavramları"dır. Kavramlar, muhasebe problemlerinin çözümü için uygulanacak ilkelerin belirlenmesinde veya değişen durumlara göre yeni ilkelerin geliştirilmesinde temel olacak görüşleri yansıtır.
- Muhasebe ilkelerinin dayanağını oluşturan ve muhasebe uygulamalarına yön veren, evrensel nitelikteki muhasebenin temel kavramları, aşağıda belirtildiği gibi 12 başlıkta toplanmıştır; Sosyal sorumluluk, Kişilik, İşletmenin sürekliliği, Dönemsellik, Parayla ölçme, Tarihi maliyet esası, İhtiyatlılık, Tam açıklama, Tutarlılık, Verilerin güvenilir olması, Önemlilik ve Özün önceliği kavramı.

Çeşitli kesimlere bilgi üreten ve işletmenin varlıkları, sermayesi ve borçları üzerinde değişmeler yaratan işlemlerin izlenmesine ve kontrolüne olanak sağlayan genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri nelerdir ve herbiri ne için kullanılır?

- Muhasebe uygulamalarını oluşturan muhasebe usulleri, işlemleri ve yöntemleri genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine dayanır. Bu ilkeler de temel kavramlara dayanmakta olup, hepsi birlikte bir bütünü oluşturur.
- Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, temel mali tabloların elde edilmesine yönelik olarak iki ana gruba ayrılır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde de yer aldığı şekilde;
 1. Gelir tablosu ilkeleri,
 2. Bilanço ilkeleri;
 - Varlıklara ilişkin ilkeler,
 - Yabancı kaynaklara ilişkin ilkeler,
 - Öz kaynaklara ilişkin ilkeler olmak üzere, toplam otuz ilkedden oluşmaktadır.
- Gelir tablosu ilkelerinin genel amacı, işletmenin belli dönemlere ait faaliyet sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlamaktır.
- Bilanço ilkelerinin genel amacı ise, işletmeye sağlanan kaynaklar ile bunlarla elde edilen varlıkların anlamlı bir şekilde tesbit edilmesi, belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve ilgililer için gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır.

Kendimizi Sınavalım

Bu üniteyi anlayıp anlayamadığınızı ölçmek için aşağıdaki soruları, sınav oluyormuş gibi cevaplayınız. Doğru cevapları ünitenin sonunda bulacaksınız. Başarı durumunuza göre ünitenin tümüne ya da cevaplamadığınız sorulara ilişkin bölümleri yeniden çalışıp çalışmayacağınıza kendiniz karar verin. **UNUTMAYINIZ Kİ, SİZİ DEĞERLENDİRECEK KİŞİ, ŞU ANDA YİNE SİZSİNİZ.**

1. Muhasebe ilke ve standartlarının dayanağını oluşturan, muhasebe problemlerinin çözümünde uygulamaya yön veren, evrensel nitelikteki unsurlara ne ad verilir?

- Muhasebenin temel kavramları
- Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri
- Tekdüzen muhasebe sistemi
- Muhasebe standartları
- Muhasebe politikaları

2. Muhasebe uygulamaları ile mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması sırasında, işletmeyle ilgili bütün tarafların çıkarlarının gözetilmesi ve tarafsız davranılması hangi temel kavrama dayanır?

- Sosyal sorumluluk
- Kişilik
- Tutarlılık
- İhtiyatlılık
- Özün önceliği

3. Çift taraflı kayıt tekniğinin uygulanmasına olanak veren bilanço eşitliği hangi temel kavrama dayanır?

- Sosyal sorumluluk
- Kişilik
- Tutarlılık
- İhtiyatlılık
- Özün önceliği

4. İşletmenin faaliyetlerinin sonucu olan gelir ve karların aynı zaman dilimine veya aynı faaliyetlere ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması gereği hangi temel kavramın sonucudur?

- Kişilik
- İşletmenin sürekliliği
- Dönemsellik
- Parayla ölçme
- Tarihi maliyet esası

5. Mali işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılması hangi temel kavramın gereğidir?

- Tam açıklama
- Önemlilik
- İhtiyatlılık
- Parayla ölçme
- Tarihi maliyet esası

6. Muhasebe işlemlerinde temkinli davranılması ve olası risklerin önceden dikkate alınması hangi temel kavramın gereğidir?

- Tam açıklama
- Önemlilik
- Sosyal sorumluluk
- Özün önceliği
- İhtiyatlılık

7. Muhasebe uygulamalarında, benzer olay ve işlemlerde kayıt düzenleri ile değerlendirme ölçülerinin değişmezliği ve mali tablolarda biçim ve içerik yönünden tekdüzen hangi temel kavrama dayanır?

- Sosyal sorumluluk
- Önemlilik
- Tutarlılık
- Tam açıklama
- Verilerin güvenilir olması

8. Muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş tarafsız belgelere dayandırılması hangi temel kavramın gereğidir?

- Sosyal sorumluluk
- Önemlilik
- Tutarlılık
- Tam açıklama
- Verilerin güvenilir olması

9. İşletmenin satış hasılatı ve diğer gelirleri ile satışların maliyeti ve diğer giderleri ve bunların sonucu olan kar veya zarar ile ilgili hesapların ve faaliyet sonuçlarına ait bilgilerin sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesi neyin gereğidir?

- Tekdüzen Hesap Planının
- Gelir Tablosu İlkelerinin
- Varlıklara İlişkin İlkelerin
- Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkelerin
- Öz Kaynaklara İlişkin İlkelerin

10. Bilançoda varlıkları, gerçeğe uygun değerleriyle gösterilebilmek için, varlıklardaki değer düşüklüklerini göstererek karşılıkların ayrılması zorunludur ifadesi, aşağıdaki hangi grupta yer alır?

- Gelir tablosu ilkeleri
- Yabancı kaynaklara ilişkin ilkeler
- Öz kaynaklara ilişkin ilkeler
- Varlıklara ilişkin ilkeler
- Kar veya zarara ilişkin ilkeler

